DİJİTAL DÖNÜŞÜM KISKACINDA SPOR HUKUKU: E-SPOR, YAPAY ZEKÂ AKTÖRLERİ VE 'DEPLOYER' SORUMLULUK REJİMİ

SPORTS LAW IN THE GRIP OF DIGITAL TRANSFORMATION: E-SPORTS, AI ACTORS, AND THE "DEPLOYER" LIABILITY REGIME

Dr. Öğr. Üyesi Tolga HANAYOĞLU[1]

Özet

İkiz dönüşümün dijital ayağını temsil eden yapay zekâ teknolojileri, sporun geleneksel sınırlarını aşındırarak hukuk dünyasında yeni ontolojik tartışmaları beraberinde getirmektedir. Özellikle e-spor ekosisteminde kullanılan derin öğrenme algoritmalarının, basit birer yardımcı araç olmaktan çıkıp rekabetin seyrini değiştiren otonom birer aktör gibi davranması, klasik spor hukuku doktrinini yetersiz bırakmaktadır. Bu çalışma, e-sporun hukuki meşruiyetini ve yapay zekâ tabanlı otonom oyuncuların sporcu statüsünü, güncel regülasyonlar ışığında incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmada; yapay zekânın, ne kadar sofistike olursa olsun, irade ve bilinç yoksunluğu nedeniyle hukuki bir süje olamayacağı saptanmıştır. Ancak bu durumun bir sorumluluk boşluğu yaratmaması adına çalışma, AB Yapay Zekâ Yasası ile literatüre giren deployer kavramını spor hukukuna uyarlayan özgün bir çözüm modeli sunmaktadır. Buna göre, otonom sistemlerin yarattığı ihlallerde sorumluluk, kara kutu savunmasına izin verilmeksizin, sistemi ticari veya sportif amaçla kullanan aktörlere yüklenmelidir. Ayrıca, VAR ve benzeri müsabaka sonucuna doğrudan etki eden algoritmik sistemlerin yüksek riskli kategoride değerlendirilmesi ve insan denetimi olmaksızın nihai karar mercii olmamaları gerektiği vurgulanmıştır.

Anahtar kelimeler: *E-Spor, Spor Hukuku, Yapay Zekâ, Dijital Dönüşüm*

[1] Yozgat Bozok Üniversitesi, tolga.hanayoglu@yobu.edu.tr

Abstract

Artificial intelligence technologies, representing the digital pillar of the twin transition, are eroding the traditional boundaries of sports and precipitating new ontological debates within the legal sphere. Specifically, the fact that deep learning algorithms employed in the e-sports ecosystem have evolved beyond being mere auxiliary tools to acting as autonomous agents that alter the course of competition renders classical sports law doctrine insufficient. This study aims to examine the legal legitimacy of e-sports and the athlete status of AI-based autonomous players in light of current regulations. The study determines that artificial intelligence, regardless of its level of sophistication, cannot be considered a legal subject due to its lack of will and consciousness. However, to prevent this from creating a liability gap, the study proposes an original solution model that adapts the concept of the deployer, introduced into the literature by the EU AI Act, to sports law. Accordingly, liability for violations caused by autonomous systems should be attributed to the actors who utilize (operate) the system for commercial or sporting purposes, without permitting a black box defense. Furthermore, it is emphasized that algorithmic systems that directly influence competition outcomes, such as VAR and similar technologies, should be classified within the high-risk category and should not serve as the final decision-making authority without human-in-the-loop supervision.

Keywords: *E-Sports, Sports Law, Artificial Intelligence, Digital Transformation*

1. Giriş

İnsanlık tarihi boyunca teknolojik devrimler, toplumsal düzeni ve bu düzeni tesis eden hukuki normları köklü bir biçimde dönüştürme gücüne sahip olmuştur. Özellikle 21. yüzyılın ilk çeyreğinde tanıklık ettiğimiz dijital dönüşüm, yapay zekâ (YZ) teknolojilerinin gündelik hayatın merkezine yerleşmesiyle birlikte benzersiz bir ivme kazanmıştır. Alan Turing'in 1950 yılında sorduğu Makineler düşünebilir mi? sorusu, 21. yüzyıl spor endüstrisinde artık felsefi bir tartışma olmaktan çıkıp, Makineler sporcu olabilir mi? şeklindeki hukuki bir çıkmaza evrilmiştir. Derin öğrenme algoritmaları bugün sadece insanı taklit etmemekte; otonom kararlarla rekabetin seyrini değiştiren birer süje gibi davranmaktadır. Günümüzde makine öğrenmesi ve derin öğrenme algoritmaları, yalnızca insan zekâsını taklit etmekle kalmayan, aynı zamanda belirli bilişsel görevlerde insan kapasitesini aşan ve veriden öğrenerek otonom kararlar verebilen sistemlere dönüşmüştür (Dönmez, 2025). Bu teknolojik sıçrama; sağlıktan finansa, eğitimden ağır sanayiye kadar uzanan geniş bir yelpazede paradigmal değişimlere yol açarken, küresel spor endüstrisinin dinamiklerini de temelinden sarsmaktadır (Esmer, 2023; Yüksel & Öntürk, 2025).

Sporun dijitalleşme serüveni, başlangıçta yalnızca fiziksel performansın ölçümlenmesi, veri analitiği veya hakem kararlarına yardımcı teknolojiler (VAR gibi) ile sınırlı kalmıştır. Ancak bu süreç, zamanla kendi ekosistemini yaratarak "e-spor" (elektronik spor) fenomeninin doğuşuna zemin hazırlamıştır. E-spor; bilgisayarlar, oyun konsolları veya mobil cihazlar vasıtasıyla, dijital bir platform üzerinde bireysel ya da kolektif olarak icra edilen; stratejik planlama, hızlı refleks ve zihinsel dayanıklılık gibi bileşenlerin rekabetçi bir atmosferde harmanlandığı yeni nesil bir spor disiplini olarak kurumsallaşmıştır (Ünal & Hüseyinli, 2022). Geleneksel spor anlayışının fiziksel mekân sınırlamalarını aşan bu alan, yapay zekâ entegrasyonu ile yeni bir boyuta evrilmektedir. YZ, bu ekosistemde artık yalnızca bir performans analiz aracı ya da antrenman partneri değil; oyun içi botlar veya tamamen otonom hareket eden dijital oyuncular formunda, rekabetin bizzat kurucu bir aktörü olma potansiyelini sergilemektedir.

Yapay zekânın yardımcı rolden aktif bir oyuncu veya karar verici rolüne bu denli hızlı geçişi, mevcut hukuk sistemlerini karmaşık bir belirsizlik yumağı ile karşı karşıya bırakmaktadır. Geleneksel hukuk doktrinlerinde yapay zekânın bir kişi veya hukuki süje olarak tanınıp tanınmayacağı tartışması, bu teknolojinin eylemlerinden kaynaklanan zararların tazmini ve ortaya çıkan dijital çıktıların mülkiyet hakları gibi temel sorunları beraberinde getirmektedir (Özçelik, 2021). Klasik spor hukuku normlarının, insan dışı aktörlerin dahil olduğu bir rekabet alanını düzenlemede yetersiz kalabileceği öngörülmektedir. Bu bağlamda çalışma; e-sporun spor hukuku literatüründeki güncel konumunu irdelemeyi, yapay zekâ destekli otonom oyuncuların hukuki statüsünü tartışmaya açmayı ve özellikle Avrupa Birliği Yapay Zekâ Yasası (EU AI Act) ile hukuk literatürüne dahil olan "deployer" (uygulayıcı) kavramı çerçevesinde risk temelli bir sorumluluk rejimi önermeyi amaçlamaktadır.

2. TEORİK PERSPEKTİF VE KAVRAMSAL ANALİZ

Elektronik spor veya yaygın kullanımıyla e-spor; ileri düzey teknolojik donanımlar vasıtasıyla icra edilen, profesyonel sporcuların dijital platformlarda bireysel ya da kolektif bir disiplin içerisinde birbirlerine veya sofistike yapay zekâ birimlerine karşı üstünlük kurmaya çalıştığı, yüksek rekabet odaklı bir spor dalı olarak literatürde yerini almıştır. E-sporun doğasını geleneksel sportif faaliyetlerden ayıran temel unsur, müsabakaların fiziksel bir saha yerine dijital bir ara yüz üzerinde simüle edilmesidir. Bu bağlamda, e-sporun temelinde kaba fiziksel güçten ziyade; milisaniyelik zihinsel refleksler, üst düzey el-göz koordinasyonu ve dinamik stratejik muhakeme yetenekleri bulunmaktadır (Ünal & Hüseyinli, 2022).

Günümüzde e-spor, yalnızca bir boş zaman aktivitesi olmaktan çıkmış; profesyonel oyuncuları, kurumsallaşmış kulüpleri, global ligleri, geniş kapsamlı turnuvaları ve milyarlarca dolarlık ekonomik hacmiyle devasa bir endüstriye evrilmiştir. Oyun geliştiricilerinden sponsorluk ağlarına kadar çok katmanlı bir paydaş yapısına sahip olan bu ekosistem, kitlesel izleyici yoğunluğu ve kurumsal regülasyonlarıyla modern sporun ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir (Demiran & Özbey, 2025).

Yapay zekâ (YZ) teknolojileri, modern spor bilimlerinde devrim niteliğinde uygulamalara kapı aralayarak performansın analitik olarak ölçümlenmesi, sakatlık risklerinin önceden tahmin edilmesi ve antrenman programlarının kişiselleştirilmiş optimizasyonu gibi alanlarda temel bir enstrüman haline gelmiştir (Yüksel & Öntürk, 2025). Bu entegrasyonun somut örnekleri geleneksel spor branşlarında da açıkça gözlemlenmektedir; örneğin futbolda kullanılan "Hawk-Eye" (Şahin Gözü) sistemi ve gelişmiş yarı otomatik ofsayt teknolojileri, bilgisayar vizyonu yetenekleri sayesinde insan hatasını minimize ederek müsabaka yönetiminde hayati bir fonksiyon icra etmektedir (Esmer, 2023).

Oyun ekosistemi perspektifinden bakıldığında ise yapay zekâ, veri işleyen pasif bir mekanizma olmanın ötesine geçerek; makine öğrenmesi ve derin öğrenme teknikleri sayesinde oyunun akışına müdahale edebilen, otonom kararlar alan ve stratejik hamleler geliştirebilen dinamik bir aktöre dönüşmüştür. Özellikle derin öğrenme algoritmaları, devasa veri kümelerini analiz ederek herhangi bir dışsal programlama veya doğrudan insan müdahalesi gerekmeksizin kendi kendine öğrenme yeteneği geliştirmekte ve son derece karmaşık bilişsel görevleri başarıyla yerine getirebilmektedir (Yüksel & Öntürk, 2025). Bu teknolojik olgunluk seviyesi, oyun içi botların veya YZ tabanlı karakterlerin, en üst düzey profesyonel insan oyuncularla dahi rekabet edebilecek bilişsel ve taktiksel bir seviyeye ulaşmasını sağlamıştır.

3. E-SPORUN SPOR HUKUKU REJİMİNDEKİ KONUMU VE MEŞRUİYETİ

E-sporun kavramsal olarak spor kategorisinde değerlendirilip değerlendirilemeyeceğine dair süregelen ontolojik tartışmalar, büyük ölçüde e-sporun lehine sonuçlanmış ve çağdaş literatürde bu alanın bir spor disiplini olduğu hususunda geniş bir mutabakat hasıl olmuştur. Sporun karakteristik bileşenleri olarak kabul edilen; kurumsallaşmış bir kurallar manzumesi, rekabetçi bir yapı, organizasyonel süreklilik ve spesifik beceri gereksinimi gibi unsurlar e-spor ekosisteminde eksiksiz bir biçimde mevcuttur. Geleneksel spor dallarında ön planda olan makro-fiziksel aktivite düzeyi e-sporda farklı bir tezahür bulsa da e-sporcuların sergilediği ince motor beceriler, bilişsel dayanıklılık ve milisaniyelerle ölçülen nörolojik refleks gelişimi, bu disiplinin sistematik ve yoğun bir antrenman metodolojisi gerektirdiğini kanıtlamaktadır (Ünal & Hüseyinli, 2022).

Türkiye özelinde e-spor, 2018 yılında Türkiye E-Spor Federasyonu'nun (TESFED) kuruluşuyla birlikte idari bir statü kazanmış ve devlet nezdinde resmi bir spor branşı olarak tescil edilmiştir (Demiran & Özbey, 2025). Küresel ölçekte ise Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) gibi çatı kuruluşların sanal spor organizasyonlarına yönelik attığı stratejik adımlar, bu alanın meşruiyetini uluslararası normlar düzeyine taşımaktadır. Ancak e-sporun hukuki mahiyeti; bir yandan oyun geliştiricilerinin mutlak fikri mülkiyet haklarının domine ettiği ticari bir alan, diğer yandan oyuncuların bağımlı çalışan ile profesyonel sporcu statüleri arasındaki gri bölgede konumlandığı hibrit ve kompleks bir yapı sergilemeye devam etmektedir (Ünal & Hüseyinli, 2022).

4. YAPAY ZEKÂ TABANLI AKTÖRLERİN HUKUKİ NİTELİĞİ VE SÜJE OLMA SORUNSALI

Modern hukuk doktrininde fiil ehliyeti ve davranış yeteneği kavramları doğrudan insan iradesine endekslenmiştir. Ceza hukuku perspektifinden hareket, ancak özgür bir irade tarafından yönlendirilen insan davranışı olarak tanımlanabilir ki; mevcut teknolojik imkanlar dahilinde yapay zekânın biyolojik bir bilince veya otonom bir iradeye sahip olmadığı genel kabul gören bir gerçektir. Modern ceza ve disiplin hukuku kusur kavramını insani bir iradeye endekslemiştir. Bir yapay zekâ birimi, saniyede milyonlarca veriyi işleyerek taktiksel bir hamle yapsa da bu eylemin hukuki anlam ve sonucunu idrak etme kapasitesinden ontolojik olarak yoksundur. Dolayısıyla, mevcut pozitif hukukta YZ'ye sporcu statüsü atfetmek, hukuki sorumluluk zincirini koparacak tehlikeli bir romantizmden öteye geçemeyecektir. Hukuk düzeni, eylemin faili olarak kodları değil, o kodları yöneten iradeyi aramaktadır. Yapay zekâ sistemleri, operasyonel kapasiteleri ne kadar gelişmiş olursa olsun, eylemlerinin hukuki sonuçlarını idrak etme ve bu yönde normatif bir irade koyma yetisinden yoksun oldukları için, mevcut yasal düzenlemeler altında sporcu statüsüne haiz olmaları hukuken mümkün görünmemektedir (Akbulut, 2023).

Yapay zekânın hukuki statüsüne ilişkin tartışmalar, Roma Hukuku'ndan bu yana gelen kişi ve eşya ayrımı ekseninde yoğunlaşmaktadır. Yürürlükteki hukuk normları çerçevesinde yapay zekâ sistemleri, herhangi bir hak ehliyeti bulunmayan gelişmiş birer eşya veya araç hükmündedir (Görentaş, 2023). Bununla birlikte, algoritmaların otonomi düzeyindeki radikal artış, doktrinde elektronik kişilik gibi yeni hukuki modellerin tartışılmasına zemin hazırlamıştır (Mücahit Küçük, 2024). Avrupa Parlamentosu'nun bazı raporlarında, özellikle otonom sistemlerin sebep olabileceği zararların tazmini noktasında bir çözüm önerisi olarak bu model gündeme getirilse de yapay zekâya tüzel kişiliğe benzer bir statü atfedilmesi, sorumluluk zincirini belirsizleştireceği ve hukuki öngörülebilirliği zedeleyeceği endişesiyle halen mesafeli yaklaşılan bir konudur (Özçelik, 2021).

5. YAPAY ZEKÂ ODAKLI SORUMLULUK REJİMİ VE RİSK YÖNETİMİ

Yapay zekâ sistemlerinin otonom doğasından kaynaklanan ihlallerde, hukuki sorumluluğun hangi süjeye kanalize edileceği sorunu, AB Yapay Zekâ Yasası (AI Act) ile literatüre giren "deployer" (uygulayıcı/konuşlandırıcı) kavramı ile yeni bir boyut kazanmıştır. Deployer bir yapay zekâ sistemini kendi kontrolü ve otoritesi altında, mesleki veya ticari bir faaliyet çerçevesinde kullanan gerçek veya tüzel kişiyi ifade etmektedir (Yeşiltuna, 2025).

E-spor ekosistemi perspektifinden değerlendirildiğinde; bir YZ tabanlı antrenör yazılımını, performans analiz sistemini veya oyun içi otonom botları stratejik amaçlarla kullanan spor kulüpleri, turnuva organizatörleri veya

profesyonel oyuncular "deployer" sıfatını haizdir. Mevcut yasal düzenleme, sorumluluğu sistemi tasarlayan ve piyasaya süren sağlayıcı ile bu sistemi operasyonel süreçlerine dahil eden "uygulayıcı" (deployer) arasında, sistem üzerindeki kontrol yetkisine göre paylaştırmaktadır (Yeşiltuna, 2025). Spor hukukunda klasik kusursuz sorumluluk ilkeleri, otonom sistemlerin yarattığı riskleri karşılamada yetersiz kalabilir. Bu noktada, AB Yapay Zekâ Yasası ile literatüre giren 'deployer' (uygulayıcı) kavramı, spor hukuku için bir can simidi niteliğindedir. E-spor kulübü veya organizatör, yapay zekâlı bir botu oyuna sürdüğünde, yazılımın kara kutu (black box) yapısının arkasına sığınamamalı; bu riskli teknolojiyi ticari menfaati için kullanan taraf olarak sonucuna katlanmalıdır.

Oyun evreninde yapay zekâ; sofistike hile algoritmaları, oyun içi manipülatif manevralar veya sistem zafiyetlerinden faydalanan otonom stratejiler yoluyla ciddi ihlallere sebebiyet verebilir. YZ sistemlerinin kara kutu olarak adlandırılan kapalı devre yapısı, karar alma mekanizmalarının dışarıdan gözlemlenmesini engellemekte ve bu durum, hukuka aykırı eylemin kaynağının tespitini zorlaştırmaktadır (Özçelik, 2021).

Örneğin, derin öğrenme metodolojisiyle sürekli kendini geliştiren bir YZ oyuncusunun, oyunun temel mantığını zedeleyen ancak doğrudan yazılı koda aykırı olmayan "etik dışı" bir stratejiyi kendi kendine keşfetmesi durumunda, bu eylemin öngörülebilirliği tartışmalı hale gelir. Bu tür durumlarda, klasik kusura dayalı sorumluluk esasları yetersiz kalmakta; bunun yerine sistemin yarattığı tehlikeyi denetim altında tutması gereken kişiye yönelen kusursuz sorumluluk ilkeleri ve risk temelli yaklaşımlar ön plana çıkmaktadır (Mücahit Küçük, 2024).

6. SPOR DİSİPLİN HUKUKUNDA YAPAY ZEKÂ VE ADİL YARGILANMA

AB Yapay Zekâ Yasası, teknolojiyi toplum üzerindeki olası negatif etkilerine göre kademeli bir risk sınıflandırmasına tabi tutmaktadır. Bireylerin temel hak ve özgürlüklerini doğrudan etkileyen, adalete erişim veya demokratik mekanizmalarda belirleyici rol oynayan sistemler yüksek riskli kategorisinde tasnif edilmiştir (Akbulut & Akbulut, 2025; Turan Başara, 2024).

Spor disiplin kurullarının delil toplama süreçlerinde veya müsabaka yönetiminde (VAR, yarı otomatik ofsayt sistemleri vb.) kullanılan YZ destekli analiz araçları, sporcuların mesleki geleceklerini ve adil yargılanma haklarını doğrudan etkilediği için yüksek riskli sistemler kapsamında değerlendirilmelidir. Bu tür sistemlerin hukuka uygunluğu için; algoritmik şeffaflık, sistematik kayıt tutma ve en kritik unsur olarak insan denetimi mekanizmalarının mevcudiyeti şart koşulmaktadır (Benzer, 2025).

Yapay zekâ, günümüzde yargılama faaliyetlerinde hakimlerin karar verme süreçlerini destekleyen yardımcı bir enstrüman olarak konumlanmaktadır. Ancak doktrinde tartışılan robot yargıç vizyonu, adil yargılanma hakkının özü olan vicdani kanaat ve insani muhakeme unsurları açısından ciddi riskler barındırmaktadır. Avrupa Konseyi Yargının Etkinliği Komisyonu (CEPEJ) tarafından yayınlanan etik ilkeler; temel haklara saygı, ayrımcılık yasağı, veri güvenliği ve kullanıcının nihai kontrolü gibi vazgeçilmez kriterleri vurgulamaktadır (Altın, 2025; Görentaş & Çiftçi, 2024).

Spor tahkimi (CAS veya ulusal federasyon kurulları) süreçlerinde de YZ; devasa içtihat taramaları, karmaşık veri analizleri ve emsal karar öngörüleri için kullanılabilir. Ancak, sportif adaletin tesisi noktasında nihai takdir yetkisinin ve karar verme iradesinin mutlaka insan bir hakem/hâkim üzerinde kalması, hukukun genel ilkelerinin bir gereğidir.

7. ETİK DEĞERLER VE SPORTİF ADİL OYUN (FAIR PLAY) İLKESİNİN DİJİTAL DÖNÜŞÜMÜ

Üretken yapay zekâ (Generative AI) sistemlerinin ulaştığı sofistike seviye, sporcuların biyometrik verilerini, seslerini ve fiziksel görüntülerini gerçeğinden ayırt edilemeyecek hassasiyette taklit eden deepfake içeriklerin üretimini mümkün kılmıştır. E-spor müsabakalarının doğası gereği dijital mecralarda icra edilmesi, bu teknolojinin kimlik hırsızlığı veya avatar sahteciliği gibi riskleri barındırmasına neden olmaktadır. Bu durum yalnızca müsabaka sonucunu manipüle etmekle kalmayıp, sporcuların ticari itibarını ve kişilik haklarını da telafisi güç zararlara uğratma potansiyeli taşımaktadır.

AB Yapay Zekâ Yasası, bu risklere karşı katı şeffaflık standartları getirerek, deepfake içeriklerin yapay bir kaynaktan üretildiğinin açıkça ve anlaşılır bir biçimde belirtilmesini yasal bir zorunluluk olarak tesis etmiştir (Yamak, 2025; Benzer, 2025). Daha da önemlisi, bireylerin özgür iradesini sakatlayan, bilinçaltı tekniklerle insan davranışlarını manipüle eden veya belirli grupların zaaflarından faydalanan yapay zekâ uygulamaları, yasa kapsamında kabul edilemez risk kategorisine alınarak kesin surette yasaklanmıştır (Akbulut & Akbulut, 2025).

Sportif rekabetin temel taşı olan fırsat eşitliği ilkesi, yapay zekâ çağında algoritmik bir sınavla karşı karşıyadır. Sporda kullanılan yapay zekâ modellerinin, eğitildikleri veri setlerinde yer alan tarihsel önyargıları modelleyerek

bunları kararlarına yansıtma riski bulunmaktadır. Eğer veri setleri belirli demografik grupları, oyun stillerini veya takımları dışlayan ya da kayıran bir yapıdaysa, algoritma bu eşitsizliği derinleştirerek bazı aktörlere haksız avantaj sağlarken diğerlerini sistematik olarak dezavantajlı konuma düşürebilir (Görentaş & Çiftçi, 2024). Sportif sürdürülebilirlik, sadece çevresel değil, aynı zamanda rekabetin dürüstlüğünün korunmasıyla da ilgilidir. Üretken yapay zekâ ile yaratılan manipülasyonlar, sporun en temel sermayesi olan güven unsurunu yok etme potansiyeli taşır. Bu nedenle, algoritmik şeffaflık bir tercih değil, dijital Fair Play'in ön koşulu haline gelmiştir.

8. ULUSLARARASI NORMATİF SÜREÇLER VE GELECEK PROJEKSİYONU

Uluslararası hukuk camiasında, yapay zekânın otonomi düzeyine paralel olarak risk temelli bir regülasyon stratejisiyle düzenlenmesi gerektiği fikri genel kabul görmüştür. Bu doğrultuda yürürlüğe giren AB Yapay Zekâ Yasası, türünün ilk örneği olması hasebiyle yalnızca Avrupa kıtasında değil, küresel ölçekte standartları belirleme gücüne sahiptir (Yamak, 2025). Özellikle teknoloji politikalarında öncü rol üstlenen Almanya, Fransa ve İtalya gibi devletler, ulusal strateji belgelerinde etik, şeffaf ve güvenilir yapay zekâ ekosistemini teşvik ederek hukuki güvenliği sağlamayı öncelik haline getirmişlerdir (Eser & Saatçioğlu, 2025).

Spor hukukunun kendine özgü ulus-üstü karakteri ve *Lex Sportiva* doktrini, bu dijital dönüşüme adaptasyonu zorunlu kılmaktadır. Gelecek projeksiyonunda; Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi (CAS) içtihatlarında ve uluslararası federasyonların disiplin talimatlarında, AB standartlarıyla uyumlu Dijital Spor Hukuku normlarının kristalize olması beklenmektedir. Bu yeni hukuk düzeni, algoritmanın otonomisi ile insanın sorumluluğu arasındaki dengeyi kurarak, teknolojik ilerlemeyi sporun ruhuyla harmanlamayı hedefleyecektir.

9. SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu çalışma kapsamında gerçekleştirilen disiplinlerarası analizler; e-sporun, modern sporun gerektirdiği kurumsallık, rekabet ve spesifik beceri kriterlerini karşıladığını ve dolayısıyla spor hukuku rejiminin meşru bir parçası olduğunu teyit etmektedir. Ancak bu ekosistemin merkezine yerleşen yapay zekâ birimlerinin hukuki statüsü, yürürlükteki doktrinin irade ve bilinç merkezli kişi tanımıyla ontolojik bir çatışma yaratmaktadır. Mevcut normatif yapıda yapay zekâ, ne kadar otonom ve sofistike bir performans sergilerse sergilesin, eylemlerinin hukuki sonuçlarını kavrayacak bir bilince sahip değildir. Bu durum, YZ'yi sporun bir süjesi (sporcu) olmaktan çıkarıp, son derece gelişmiş ancak risk barındıran bir "enstrüman" konumuna indirgemektedir.

Teknolojinin spor yönetimindeki bu baskın rolü, sorumluluk hukukunda ciddi boşluklar doğurmaktadır. Bu noktada, çalışmanın temel önerisi olan Deployer (Uygulayıcı) Odaklı Sorumluluk Modeli devreye girmelidir. Hukuk düzeni, sorumluluğu denetlenemeyen kara kutu algoritmalarına değil; AB Yapay Zekâ Yasası'nda da işaret edildiği üzere, bu sistemi kendi ticari veya sportif menfaati için kullanan kulüp ve organizatörlere yüklemelidir. Yani, riski yaratan ve yöneten insan iradesi algoritmik kusurun da nihai muhatabı olmalıdır.

Öte yandan, sportif adaletin dijitalleşmesi birtakım kırmızı çizgileri zorunlu kılmaktadır. Müsabaka sonuçlarına doğrudan etki eden VAR ve benzeri otonom analiz araçları, yüksek riskli sistem kategorisinde değerlendirilmeli; insan denetimi olmaksızın hiçbir algoritmanın kararı nihai hüküm yerine geçmemelidir. Buna ek olarak, üretken yapay zekânın beraberinde getirdiği deepfake ve manipülasyon tehditlerine karşı, uluslararası federasyonların KVKK ve GDPR standartlarıyla uyumlu Dijital Etik Rehberleri oluşturması sporun güvenilirliği adına elzemdir.

Sonuç tahlilinde; dijital dönüşüm sporun sınırlarını genişletse de hukukun evrensel ilkeleri bu yeni evrende de pusula olmaya devam etmelidir. Sürdürülebilir bir spor ekosistemi, teknolojiyi kutsayan değil; onu insan onuru ve "deployer" sorumluluğu çerçevesinde dizginleyen bir regülasyon anlayışıyla mümkündür. Aksi halde kontrolsüz bir teknolojik ilerleme, sportif adaletin sonunu getirecektir.

Kaynakça

Akbulut, B. (2023). Yapay zekâ ve ceza hukuku sorumluluğu. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, *27*(4), 267-319. https://doi.org/10.34246/ahbvuhfd.1339596

Akbulut, B., & Akbulut, M. T. (2025). Yapay zekâ yasasında risk kategorileri. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, *8*(1), 466-496. https://doi.org/10.51120/NEUHFD.2025.160

Altın, O. (2025). Avrupa Birliği Yapay Zekâ Yasası kapsamında yargı sisteminde yapay zekâ uygulamalarının kullanımına yönelik getirilen düzenlemeler ve etkinliği. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, *21*(3), 1190-1212. http://dx.doi.org/10.17130/ijmeb.1673077

Benzer, E. (2025). Yapay zekâ'nın AB hukuk düzenindeki görünümü: AB yapay zekâ tüzüğü. *Bilişim Hukuku Dergisi*, *7*(1), 187-221. https://doi.org/10.55009/bilisimhukukudergisi.1585137

Çakır, Z., Ceyhan, M. A., Gönen, M., & Erbaş, Ü. (2023). Yapay zeka teknolojilerindeki gelişmeler ile eğitim ve spor bilimlerinde paradigma değişimi. *Dede Korkut Spor Bilimleri Dergisi*, *1*(2), 56-74.

Demiran, D., & Özbey, S. (2025). Sporda dijital dönüşüm süreci ve yeni uygulamalar. *Turkuaz Uluslararası Sosyo-Ekonomik Stratejik Araştırmalar Dergisi*, *7*(2). https://doi.org/10.70506/eisrcdergi.1820671

Dönmez, Z. (2025). Yapay zekânın hukuki gelişimi ve AB yapay zekâ yasası. *Adalet Dergisi*, *74*, 947-975. https://doi.org/10.57083/adaletdergisi.1677361

Eser, G. N., & Saatçioğlu, C. (2025). Avrupa Birliği'nde yapay zekâ stratejilerinin analizi: Almanya, Fransa ve İtalya örnekleri. *Sakarya Üniversitesi İktisat Dergisi*, *14*(3), 319-344. https://doi.org/10.37460/sid.1820125

Esmer, O. (2023). Sporda yapay zekâ teknolojisi kullanımı ve sportif performans. (Bölüm 5).

Görentaş, M. B. (2023). Hukukta yapay zekâ. *Social Science Development Journal*, *8*(41), 1-14. http://dx.doi.org/10.31567/ssd.1079

Görentaş, M. B., & Çiftçi, H. (2024). Avrupa Birliği yapay zekâ yasası çerçevesinde yargılamada yapay zekâ kullanımının değerlendirilmesi. *İzmir Barosu Dergisi*, *89*(1), 177-203.

Mücahit Küçük, Ç. (2024). Yapay zekâ tarafından gerçekleştirilen idari işlemde sorumluluk. *Başkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, *10*(1), 169-215.

Özçelik, Ş. B. (2021). Yapay zekanın veri koruma, sorumluluk ve fikri mülkiyet açısından ortaya çıkardığı hukuki gereksinimler. *Adalet Dergisi*, (66), 87-116.

Turan Başara, G. (2024). Avrupa dijital düzenleme sisteminde yapay zekâ yasası. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, *73*(4), 2983-3016. https://doi.org/10.33629/auhfd.1578021

Ünal, E., & Hüseyinli, N. (2022). Yeni bir meslek grubu: E-spor oyuncuları ve çalışma hakları. *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, *13*(2), 563-578. https://doi.org/10.21492/inuhfd.1192979

Yamak, Y. (2025). Yapay zekâ ile ilgili güncel düzenleme çalışmaları: AB, ABD ve Türkiye açısından incelenmesi. *Bilgi Teknolojileri ve İletişim Dergisi*, *3*(1), 35-67.

Yeşiltuna, O. (2025). AB yapay zekâ yasası uyarınca deployer kavramı: Yasama sürecindeki seyri, getirdikleri ve Türkçe karşılığı sorunu. *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, *33*(4), 2607-2649. https://doi.org/10.15337/suhfd1641837

Yüksel, E. N., & Öntürk, Y. (2025). Teoriden uygulamaya: Spor bilimlerinde yapay zekanın kullanımı/dönüşümü. *Spor Eğitim Dergisi*, *9*(1), 90-106. https://doi.org/10.55238/seder.1623316